

Umetnost prihodnosti v srcu Kopra

Tiho brnenje naprav, modrikasta svetloba računalniških zaslonov in odmevanje prostorskega zvoka so ustvarjali skoraj filmsko vzdušje, ko smo dijaki 3. a razreda skupaj z mentoricama 21. aprila 2026 vstopili v laboratorij HEKA v Kopru. Že ob prvem koraku je bilo jasno, da to ni običajen laboratorij. Med kabli, projekcijami in raziskovalnimi napravami smo imeli občutek, kot da smo za nekaj ur stopili v svet prihodnosti.

Laboratorij HEKA, ki deluje v amfiteatru za Arenu Bonifika, je prvi laboratorij v Istri, ki povezuje umetnost, znanost in sodobno tehnologijo. V njem se prepletajo raziskovanje, ustvarjalnost in inovativne ideje, kar smo lahko občutili že med samim ogledom. Med sprehodom po prostoru smo opazovali projekte, povezane z morskim ekosistemom, podvodnimi raziskavami, biomateriali in prostorskim zvokom.

»Tukaj umetnost ni nekaj, kar samo opazujemo, ampak nekaj, kar raziskujemo,« nam je med predstavitvijo povedal eden izmed sodelavcev laboratorija. Njegove besede so hitro dobile pravi pomen. Med poslušanjem prostorskih zvočnih posnetkov smo se za trenutek počutili, kot da stojimo sredi morja, medtem ko so projekcije na zaslonih prikazovale skrivnostni podvodni svet Jadrana. Zvoki valov, oddaljeni šumi in igra svetlobe so ustvarjali občutek, da smo del dogajanja.

Posebej zanimiva je bila zgodba o začetkih laboratorija v času pandemije leta 2020. Kljub zaprtju sveta ustvarjalci niso prenehali razvijati novih idej. Takrat je nastal tudi projekt *Nebesna ura*, pri katerem so v sodelovanju z Institutom Jožef Stefan v zrnce peska vgravirali sumerski pečat. Ob predstavitvi je med dijaki završalo tiho presenečenje. Težko si je bilo predstavljati, da je mogoče ustvariti nekaj tako drobnega, a hkrati neverjetno natančnega.

Pomembnost povezovanja različnih področij je poudaril tudi Borut Jerman iz društva PiNA: »Kreativnost in umetnost imata ogromen potencial pri spopadanju z raznimi izzivi, po drugi strani pa gospodarstvo neprestano išče inovacije in razvoj, znanost pa se sooča z eno svojih največjih kriz zaupanja. Verjamem, da lahko prav taki prostori, ki uspejo povezati različne pristope in ideje, prispevajo k inovacijam, zaupanju in napredku. HEKA nedvomno je tak prostor.«

Njegove besede so med obiskom dobile poseben pomen. HEKA ni delovala kot klasičen laboratorij, temveč kot prostor srečevanja idej, kjer sodelujejo umetniki, raziskovalci, dijaki in ustvarjalci z različnih področij. Izvedeli smo tudi, da njihovi projekti odmevajo v svetovno znanih medijih, kot so CNN, The Guardian in The New York Times.

Dijake je posebej navdušilo, da laboratorij sodeluje tudi s Srednja tehniška šola Koper, kjer dijakom programa tehnik mehatronike omogočajo izvajanje laboratorijskih vaj in delo s sodobno tehnologijo. Tako lahko mladi pridobijo dragocene izkušnje ter spoznajo raziskovalno delo tudi zunaj šolskih klopi.

Ko smo ob koncu obiska zapuščali laboratorij, smo bili polni vtisov in novih idej. Še zadnjič smo pogledali proti prostoru, kjer so se med računalniškimi zasloni, zvoki in raziskovalnimi napravami prepletali umetnost, znanost in tehnologija. HEKA nam ni predstavila le sodobnih projektov, temveč tudi drugačen pogled na prihodnost – prihodnost, v kateri ustvarjalnost in raziskovanje hodita z roko v roki.

